

Proces adaptace klinických doporučených postupů

Jaroslava Fendrychová
Jana Nekudová
NCO NZO Brno

11.09.2017

NÁRODNÍ
CENTRUM
OŠETŘOVATELSTVÍ
NCO+NZO
NELÉKAŘSKÝCH
ZDRAVOTNICKÝCH
OBORŮ

Klinický doporučený postup (KDP)

- Systematicky vytvořené stanovisko, pomáhající lékařům a pacientům ve specifických klinických případech rozhodovat o přiměřené zdravotní péči (Field, Lohr, Institute of Medicine, 1990).

pokračování

- Národní referenční centrum ve své metodice definuje KDP jako „komplexní, standardizovaný, systematicky zpracovaný dokument zaměřený na konkrétní cíl, kterým je zvyšování kvality péče o pacienty“ (Líčeník, 2013).

Cíle KDP

- Ovlivnit chování zdravotníků.
- Omezit počet chyb.
- Zlepšit kvalitu péče.
- Zlepšit informovanost pacientů o jejich zdravotním stavu a jeho řešení.
- Zajistit bezpečnost pacienta a zdravotníků.

pokračování

- Odstranit variabilitu a vytvořit „normu“ pro forenzní případy.
- Usnadnit rozhodování v definovaných situacích (jednoznačně formulovaný návod).
- Snížit výdaje (Suchý, 2011).

Standard versus KDP

- Standard → platná, všeobecně přijatá **norma kvality** určitého aspektu ošetrovatelské péče; stanoví kritéria, podle nichž může být kvalita hodnocena.
- KDP → je pouze **částí standardu**, má být jeho odrazem, shrnutím nebo formulací, může existovat v různých formách (např. jako anagram).

Proč je třeba mít KDP?

- Stále převládá konzervativní péče → sestry pracují na základě tradice, nerady mění své zvyky (PA-PSRS, 2006; Miller, 2014).
- Mají negativní pohled na výzkum v ošetrovatelství.
- Neexistují jednotné standardy oš. péče.

Tvorba KDP

- Původní KDP (zcela nový) → pouze pokud není dostupný již existující a pokud máme k jeho tvorbě zdroje a zkušenosti.
- Adaptovaný KDP (odvozený) → přizpůsobený odlišnému prostředí → méně časově a finančně náročný a vyžaduje také méně odborníků.

Kdo je tvoří?

- Různé instituce od mezinárodních přes národní až po regionální a místní úroveň, vládní i nevládní organizace.

Co by měly obsahovat

- Jednou z nejdůležitějších složek KDP jsou důkazy, které informují o účinku zákroku na pacienta.
- Dále pak podrobný návod k použití, ze kterého se dozvíme, co přesně je třeba s pacientem udělat (Líčeník, 2009).

Právní závaznost KDP

- Je dána způsobem, jakým jsou dokumenty vydávány (zákon, vyhláška, doporučení).
- Většinou nejsou formulovány tak, aby dosahovaly takové míry určitosti, jakou vyžaduje zákon nebo vyhláška.
- Přesto je na ně u forenzních případů brán zřetel (Suchý, 2011).

Negativa KDP

- Nejsou-li uplatněna přísná metodologická měřítka, mohou vzniknout doporučení sporné kvality, která mohou vézt k poškození pacienta.

Základní vlastnosti tvorby KDP

- Vztahující se k obsahu:
  - validita (platnost),
  - reliabilita (spolehlivost) a opakovatelnost,
  - použitelnost,
  - klinická flexibilita.

pokračování

- Vztahující se k procesu tvorby:
  - srozumitelnost,
  - multidisciplinární přístup,
  - pravidelná revize,
  - dokumentace (Institute of Medicine, 1990).

Adaptační proces dle ADAPTE Collaboration, 2009

- Úvodní fáze:
  - zjistit, zda je adaptace KDP možná,
  - vytvořit organizační výbor,
  - vybrat téma KDP,
  - identifikovat potřebné zdroje,
  - rozdat úkoly,
  - rozepsat adaptační plán.

pokračování

- Adaptační fáze:
  - stanovit PIPOH otázku (P=population; I=intervention of interest; P=professionals; O=outcomes; H=health care settings),
  - vyhledat doporučení a další dokumentaci,
  - nastudovat je, redukovat velký počet,
  - posoudit kvalitu, obsah, hodnotu, přijatelnost a použitelnost doporučení,
  - připravit návrh nového doporučení.

pokračování

- Finální fáze:
  - zhodnotit navrhovaný KDP externími uživateli,
  - konzultovat se schvalovacím orgánem,
  - uznat zdrojové dokumenty,
  - plánovat následnou péči o adaptovaný KDP,
  - vytvořit finální verzi KDP.

Adaptační proces - praxe

- Olomouc 14. 11. 2013:
  - první setkání vrchních a staničních sester perinatologických center ČR.
  - (P) zaměření KDP → novorozenec.
  - (I) oblast zájmu → kůže a pupeční pahýl.
  - (P) určení KDP → sestry a por. asistentky na novorozeneckých odděleních.
  - (O) výsledky → adaptovaný KDP.
  - (H) zařízení → perinatologická centra ČR.

pokračování

- Na základě rešerše (po zadání klíčových slov) bylo získáno 38 odborných zdrojů (2005 - 2014):
  - 10 českých,
  - 28 anglických:
    - 3 kompletní KDP (AWHONN, 2013; Melbourne, 2013; NHS, 2013),
    - 5 doporučení (Allwood, 2011; Blume-Peytavi, 2009; Camm, 2006; CDC, 2006; Hughes, 2011),
    - 3 přehledy doporučení (Blume-Peytavi et al, 2012; Ness et al, 2013; Walker et al, 2005).

pokračování

- Pomocí nástroje AGREE (Appraisal of Guidelines Research & Evaluation) byl vybrán „Evidence-based clinical practice guideline“ (AWHONN, 2001, 2007, 2013), který byl využíván k výuce sester ve SV v oboru Intenzivní péče v pediatrii od roku 2005 (→ adaptace je možná).

pokračování

- Vypracován výběr z doporučení včetně důkazů + dotazník (26 + 9 otázek) pro posouzení přijatelnosti jednotlivých kroků adaptovaného KDP.
- Brno 12. 12. 2013:
  - výběr z doporučení + dotazník odeslán do 12 perinatologických center v ČR.
- Brno 13. 3. 2014:
  - provedena analýza dat.

pokračování

- Brno 6. 5. 2014:
  - odeslaná 1. verze adaptovaného KDP.
- Brno 19. 5. 2014:
  - zapracovány oponentní posudky lékařů → odeslána 2. verze adaptovaného KDP.
- # České Budějovice 21. 5. 2014:
  - # 2. setkání vrchních a staničních sester perinatologických center ČR → prezentace výsledků analýzy a stavu KDP.

pokračování

- Brno 15. 10. 2014:
  - zapracovány oponentní posudky vrchních a staničních sester → odeslána 3. verze KDP.
- Brno 20. 10. 2014:
  - odeslána 4. finální verze adaptovaného KDP.
- Brno 15. - 21. 8. 2015:
  - adaptovaný KDP zveřejněn v časopisu *Pediatric pro praxi* (4/2015) a na webových stránkách Neo sekce ČAS.

Shrnutí

- KDP obsahuje 13 úseků péče o novorozence
- Délka adaptace → 1 rok (14. 11. 2013 - 20. 10. 2014).
- Počet participantů → 396 sester a 4 lékaři z 10 perinatologických center ČR.
- Audit KDP → 30. 11. 2015 - 21. 3. 2016 (406 auditních formulářů).
- Revize KDP → 2019.

Děkuji za pozornost

